

Oamk Journal

Oulun ammattikorkeakoulun julkaisuja

Tämä on alkuperäisen julkaisun rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutuksestaan ja painoasultaan.

This is an electronic reprint of the original publication. This version may differ from the original in pagination and typographic detail.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä/Please cite the original version:

Aro, P., & Poutiainen, A. (2024). Agriturismista buustia maaseudulle. *Oamk Journal*, (95). Oulun ammattikorkeakoulu. <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2024100275815>

METATIEDOT

Tyyppi: Blogi

Julkaisija: Oulun ammattikorkeakoulu

Julkaisunumero: 95/2024

Julkaisuvuosi: 2024

Tekijätiedot: Aro Päivi, Poutiainen Anne

Oikeudet: [CC BY-SA 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/)

Kieli: suomi

Pysyvä osoite: <http://urn.fi/urn:nbn:fi-fe2024100275815>

Tiivistelmä: 2nd World Agritourism 2024 -kongressiin kokoontui Italiassa yli 200 alan asiantuntijaa eri puolilta maailmaa. Agriturismissa on kyse maatilalla tapahtuvasta matkailusta, jossa edelleen harjoitetaan maataloutta jossakin muodossa. Maatalouden harjoittaminen voi olla hyvinkin pienimuotoista, jolloin matkailu-, ravitsemis- ja ohjelmalvelut tuovat suuren osan tilan tulovirroista. Vastuullisena ja vaihtoehtoisena matkailumuotona agriturismi voisi tarjota uudenlaisia liiketoimintamahdollisuuksia maatilatalouden harjoittajille. Agriturismin harjoittaminen vaatii kuitenkin rohkeutta ja innovatiivisuutta. Lisäksi agriturismi avaisi ovia maaseutuyrittäjien ja luontoalan palveluntarjoajien väliseen aitoon yhteistyöhön.

Agriturismista buustia maaseudulle

7.10.2024 - Aro Päivi, Poutiainen Anne

Matkailu puhuttaa. Viime aikoina on käyty matkailun kestävyyskeskustelua, ja erityisen suosittuihin kaupunkeihin suuntautuva liikamatkailu on saanut paikalliset ihmiset vastustamaan ylettömiä turistivirtoja. Toisaalta matkustuskäyttäytyminen on koronapandemian myötä muuttunut ja luonto-, maaseutu- ja lähimatkailu ovat kasvattaneet suosiotaan. Tässä matkablogissa tarkastellaan maataloille suuntautuvaa matkailua vaihtoehtoisena vastuullisena matkailumuotona kansainvälisen kongressin inspiroimana sekä peilataan yhtymäpintoja LUMONI-hankeeseen.

Osallistuimme [World Agritourism -kongressiin](#) (kuva 1) keväisessä Bolzanossa, joka sijaitsee Etelä-Tirolissa Italian pohjoisosassa. Agriturismilla on pitkät perinteet alueella, sillä jo 1800-luvulla Bolzanon ja Meranon varakkaat asukkaat viettivät lomiaan ympäröivissä vuoristokylissä. Nykyäänkin noin 15 prosenttia alueen maataloista tarjoaa matkailupalveluja. [1]

KUVA 1. 2nd World Agritourism Congress 2024, Eurac Research (kuva: Annelie Bortolotti).

Kongressissa käytiin paljon keskustelua agriturismin nykytilasta, sen haasteista, mahdollisuuksista, rajoitteista sekä tulevaisuuden näkymistä maailmanlaajuisesti.

Kongressin läpileikkaavana teemana olikin, millaisia toimia vaaditaan, jotta maatalojen yhteydessä tarjottavasta matkailusta tulisi menestyvä ja vastuullinen matkailumuoto maaseutualueilla. Vuonna 2024 kongressiin osallistui paikan päällä ja verkossa noin 200 osallistujaa 35 maasta: 13 rinnakkaisessiotia, 11 pääpuhujaa, 80 esitystä, 10 posteria ja 9 ekskursionia 14 etelätirolilaiselle maatilalle. [1]

Kongressissa tuli käytännönläheisesti esille agriturismin merkitys osana maatalous- ja matkailuelinkeinoa. Sen nähdään myös vahvistavan maaseudun elinvoimaisuutta sekä luonto- ja kulttuuriperintöä. Korona-aika kasvatti agriturismin suosiota, mikä onkin jatkunut globaalisti. Vaikka agriturismi onkin globaali ilmiö, sen muodot vaihtelevat eri puolilla maailmaa.

Matka oli osa [LUMONI-hanketta](#), jossa rakennetaan luontoalan työelämälähtöisiä koulutuspilotoiteja seuraaville aloille: kansallispuisto-osaaja, luonto- ja kylätalkkari, pyöräilymatkailupalvelujen tuottaja, kalatalous ja luonnontuotteiden kerääminen. Hankkeessa luodaan myös vastuullisuus- ja turvallisuusosaamisen verkkokurssi, jonka tavoitteena on laajentaa ja syventää luontoalan yritysten ja työntekijöiden osaamista sekä parantaa heidän työllistymismahdollisuuksiaan. [2]

Agriturismi vastuullisena matkailumuotona

Agritourism (suomeksi agriturismi) -termi muodostuu käsitteistä agriculture ja tourism. Kyse on siis maatilalla tapahtuvasta matkailusta, jossa edelleen harjoitetaan maataloutta jossakin muodossa. Maatalouden harjoittaminen voi olla hyvinkin pienimuotoista, jolloin matkailu tuo suuren osan tilan tulovirroista. Majoituksen ohella muita tarjottavia palveluja ja aktiviteettejä ovat esimerkiksi ravitsemispalvelut, opastetut kierrokset, maatilaan tutustuminen, tilan omien tuotteiden myynti, marjojen ja vihannesten itsekeruu, koulutustilaisuudet, tiloilla järjestettävät teemalliset tapahtumat, osallistuminen maatilatöihin, kokkauskurssit, valokuvaus sekä kulttuuri- ja liikunta-aktiviteetit. Liikunta-aktiviteeteistä yleisimpiä ovat patikointi, pyöräily ja ratsastus. Koulutusaktiviteetteja voivat olla esimerkiksi lintujen bongaus ja kasvien tunnistaminen. [1]

Agriturismi on lähellä suomalaista maatilamatkailukäsitettä, mutta siinä on myös piirteitä maaseutumatkailusta. Rural tourismin eli maaseutumatkailun edellytyksenä ei ole maatalouden harjoittaminen, vaan sitä määrittää ennen kaikkea kohteen sijainti eli itse maaseutu. Maatilamatkailu on siis maaseutumatkailun alakäsite. Kongressissa käytiin paljon keskustelua käsitteen määritelmästä, joka ei ole vielä täysin vakiintunut. [3] [4]

Ruoka liittyy olennaisesti agriturismiin ja siinä voidaan nähdä piirteitä myös ruokamatkailuun liittyvistä käsitteistä, kuten food tourism, culinary tourism ja gastronomy tourism. Ruokamatkailun yhteydessä puhutaan ennen kaikkea elämyksistä, lähiruoasta ja paikallisesta ruokakulttuurista. [5] [6]

Tämä tulikin konkreettisesti esille ekskursionilla: tila voi esimerkiksi tuottaa omaa viiniä tai omasta karjasta ja kasveista jalostettuja tai valmistettuja tuotteita. Muut raaka-aineet pyritään mahdollisuuksien mukaan hankkimaan alueen muilta tuottajilta. Ekskursiokohteen [tilalla](#) (kuva 2) ravintolatoiminta toi merkittävästi lisätuloja, mutta samalla satoi henkilöstöresursseja ja haastoi yrittäjien jaksamista.

KUVA 2. Ekskursion toinen tila Edelansitz Zimmerlehen sijaitsee jylhissä maisemissa (kuva: Anne Poutiainen).

Kohti uudistavaa matkailua

Kestävä matkailu (sustainable tourism) voidaan määritellä siten, että se huomioi matkailun nykyiset ja tulevat taloudelliset ja sosiaaliset vaikutukset sekä ympäristövaikutukset. Lisäksi kestävässä matkailussa pyritään huomioimaan matkailijoiden, matkailualan, ympäristön sekä yhteisöjen tarpeet [7]. Kestävä matkailu voidaan nähdä laajempänä

tavoitteena, kun taas vastuullista matkailua (responsible tourism) voidaan lähestyä prosessina ja käytäntöinä, joilla tavoitteeseen päästään. [8]

Vastuullisen matkailun kehitystä on kritisoitu muun muassa jatkuvan kasvun vaatimuksesta, haitallisten ympäristövaikutusten kiihdyttämisestä ja sosiaalisen epätasa-arvoisuuden lisääntymisestä kohdealueilla. Tämän myötä vastuullisen matkailun rinnalle on noussut uudistavan matkailun käsite (regenerative tourism), jossa matkailu ei ole itsessään tavoite, vaan työkalu paikallisen hyvinvoinnin ja kestävyuden edistämiseen myös pidemmällä aikavälillä. Siinä missä kestävä ja vastuullinen matkailu pyrkivät vähentämään haittoja, on uudistavan matkailun tavoitteena varmistaa positiiviset hyödyt ihmisille, kohteille ja luonnolle. Uudistava matkailu jättääkin kohteen parempaan tilaan kuin missä se oli ennen matkailijan saapumista kohteeseen. Uudistavan matkailun keskeisenä ajatuksena on "giving back". [9] [10] [11]

Viime aikoina on keskusteltu paljon liikamatkailuista (overtourism), jossa matkailijamäärien kasvu ja matkailutalouden muuttuva luonne muodostuvat paikalliselle väestölle kestäväksi. Liikamatkailun yhteydessä puhutaan yleisimmin kaupunkikohteista esimerkkeinä Amsterdam, Barcelona ja Venetsia sekä Suomessa esillä ollut Rovaniemi. [12]

Uudistavan matkailun määritelmässä korostuu myös kehittäminen paikallisen yhteisön kanssa. Uudistavalla matkailulla tuetaan kohteen elinvoimaisuutta ja paikallisten yritysten toimintaa muun muassa majoittamalla ja ruokailemalla paikallisissa yrityksissä sekä ostamalla paikallisesti valmistettuja tuotteita. Muita esimerkkejä uudistavasta matkailusta ovat puiden istutus, luonnonsuojeluohjelmien tukeminen ja paikallisille festivaaleille osallistuminen. Kulttuuriperinnön, kuten tanssin, musiikin ja tarinankerronnan, säilyttäminen kuuluu olennaisesti uudistavaan matkailuun. Se voi myös tarkoittaa esimerkiksi yhteistyötä paikallisyhteisöjen kanssa historiallisten rakennusten kunnostamiseksi ja perinteisten maisemien säilyttämiseksi. [9] [10] [11]

Agriturismi tarjoaa uudenlaisia mahdollisuuksia maaseutuyrittäjille

[Südtiroler Bauernbund](#) on yhdistänyt maatilamatkailun, korkealaatuiset maataloustuotteet, maatilamajoitustoiminnan sekä maaseudulla valmistettavat käsityöt [Roter Hahn -brändin](#) alle. Nämä neljä maatilojen lisätulolähdettä ovat erityisen tärkeitä Etelä-Tirolissa, koska

maatalous on siellä pienimuotoista eivätkä viljelijät pystyisi elättämään itseään pelkästään maataloudesta saatavilla tuloilla. Lisätulot eivät ainoastaan säilytä maatalouskulttuuria, vaan mahdollistavat myös sen, että viljelijäperheet voivat työskennellä maatilalla ympäri vuoden. Näin paikalliset maatilatalousyrittäjät voivat keskittyä tilan pyörittämiseen ja Roter Hahn hoitaa pitkälti markkinoinnin. (Kuva 3.)

KUVA 3. Eurac Researchin aluekehitysinstituutti Thomas Streifeneder ja Fronthof-tilan emäntä keskustelemassa tilanhoidon haasteista (kuva: Anne Poutiainen).

Agriturismi voisi tarjota liiketoimintamahdollisuuksia myös Pohjois-Pohjanmaan maatalousyrittäjille. Luontoalan palveluntarjoajien kannattaakin verkostoitua näitä palveluja tarjoavien maatalousyrittäjien kanssa.

Agriturismin harjoittaminen vaatii rohkeutta ja innovatiivisuutta. Olisiko nuorilla yrittäjillä enemmän uskallusta ja monialaista osaamista tarjota tällaisia palveluja? Kongressin ekskursiokohteiden yrittäjät olivat nuoria ja perheyrittäjiä. Heidän tarinankerrontataitonsa, talousosaamisensa, kielitaitonsa ja sisukkuutensa tekivät vaikutuksen. He myös kertoivat rehellisesti ongelmistaan ja haasteistaan liittyen työn raskauteen ja sitovuuteen. Ekskursion aikana tästä keskusteltiin avoimesti, ja suomalainen maatalouslomittajajärjestelmä herättikin kiinnostusta.

Agriturismi tarjoaa vastuullisen ja vaihtoehtoisen matkailumuodon, joka osaltaan edistäisi maaseudun elinvoimaisuutta. Lisäksi se avaisi ovia maaseutuyrittäjien väliseen aitoon yhteistyöhön.

Päivi Aro

yliopettaja

ICT ja liiketoiminta

Oulun ammattikorkeakoulu

Anne Poutiainen

lehtori

Kielikeskus

Oulun ammattikorkeakoulu

[LUMONI – Luontoalan vastuullinen moniosaaja](#)

Tavoite: Hankkeessa kehitetään sekä luontoalan koulutussisältöjä että vastuullisuus- ja turvallisuusosaamista.

Kesto: 1.11.2023–30.11.2025

Rahoittajat: Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus, Euroopan sosiaalirahasto ESR, Koillismaan seudullinen kehittämisrahasto

Koordinaattori: KSAK (Koillis-Suomen Aikuiskoulutus)

Osatoteuttajat: Oamk (Oulun ammattikorkeakoulu) ja KSAK (Koillis-Suomen Aikuiskoulutus)

[Hankkeen kaikki julkaisut Oamk Journalissa](#)

Lähteet

[1] Eurac Research. (2024). Agritourism is more. 2nd World Agritourism Congress, 16-18.5.2024, Bolzano/Bozen, Etelä-Tiroli, Italia. <https://agritourism.eurac.edu/world-agritourism-congress-wac/2024-edition/>

[2] Koillis-Suomen Aikuiskoulutus. *LUMONI – Luontoalan vastuullinen moniosaaja*. Hankkeen kotisivut. <https://ksak.fi/hankkeet/lumoni/>

- [3] European Parliament. (2023). *Rural Tourism*.
[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751464/EPRS_BRI\(2023\)751464_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2023/751464/EPRS_BRI(2023)751464_EN.pdf)
- [4] Tuohino, A. (2017). Maaseutumatkailu. Teoksessa J. Edelheim & H. Ilola (toim.), *Matkailututkimuksen avainkäsitteet* (s. 82–86). Lapin yliopisto.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-952-0>
- [5] Culinary Tourism Alliance. (2023). *What is Food Tourism?*
<https://www.culinarytourismalliance.com/terms-definitions>
- [6] UN Tourism. *Gastronomy and Wine Tourism*. <https://www.unwto.org/gastronomy-wine-tourism>
- [7] UN Tourism. *Sustainability*. <https://www.unwto.org/sustainable-development>
- [8] Carciá-Rosell, J. (2017). Vastuullinen matkailu. Teoksessa J. Edelheim & H. Ilola (toim.), *Matkailututkimuksen avainkäsitteet* (s. 229–234). Lapin yliopisto.
<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-310-952-0>
- [9] Bellato, L., Frantzeskaki, N., & Nygaard, C. (2023). Regenerative Tourism: a conceptual framework leveraging theory and practice. *Tourism Geographies*, 25(4), 1026–1046. <https://doi.org/10.1080/14616688.2022.2044376>
- [10] Duxbury, N., Bakas, F., Vinagre de Castro, T., & Silva, S. (2020). Creative Tourism Development Models towards Sustainable and Regenerative Tourism. *Sustainability*, 13(1), 2. <https://doi.org/10.3390/su13010002>
- [11] Zaman, U. (2023). Seizing Momentum on Climate Action: Nexus between Net-Zero Commitment Concern, Destination Competitiveness, Influencer Marketing, and Regenerative Tourism Intention. *Sustainability*, 15(6), 5213.
<https://doi.org/10.3390/su15065213>
- [12] Saarinen, J. (2023). Globaalin matkailun kasvu haastaa paikallisuutta. *Alue ja Ympäristö*, 52(1), 158–162. <https://doi.org/10.30663/ay.125849>